

.....										
	Kod ucznia									
			-			-				
	Dzień			Miesiąc			Rok			
pieczętka WKK	DATA URODZENIA UCZNI									

KONKURS HISTORYCZNY

DLA UCZNIÓW SZKÓŁ GIMNAZJALNYCH

ETAP REJONOWY

Drogi Uczniu,

witaj na II etapie konkursu historycznego. Przeczytaj uważnie instrukcję i postaraj się prawidłowo odpowiedzieć na wszystkie pytania.

- Arkusz liczy 11 stron i zawiera 18 zadań.
- Przed rozpoczęciem pracy sprawdź czy Twój test jest kompletny. Jeżeli zauważysz usterki, zgłoś ten fakt Komisji Konkursowej.
- Zadania czytaj uważnie i ze zrozumieniem.
- Odpowiedzi wpisuj czarnym lub niebieskim długopisem bądź piórem.
- Dbaj o czytelność pisma i precyzję odpowiedzi.
- Nie używaj korektora.
- Oceniane będą tylko odpowiedzi, które zostały umieszczone w miejscu do tego przeznaczonym.
- Brudnopis nie będzie oceniany.

Czas pracy

90 minut

Liczba
punktów
możliwych
do
uzyskania

100

Pracuj samodzielnie.

Powodzenia!

1. Uporządkuj chronologicznie wydarzenia, związane ze stosunkami polsko - niemieckimi za panowania pierwszych Piastów (obok każdego wydarzenia dopisz odpowiednie cyfry od 1 do 6): (4p)

- a) pokój w Merseburgu .....
- b) oblężenie Głogowa .....
- c) bitwa pod Cedynią .....
- d) najazd Henryka II na Polskę, początek wojen .....
- e) pokój w Budziszynie .....
- f) zjazd gnieźnieński .....

2. Dobierz w pary postaci, które żyły w tym samym czasie, mogły się ze sobą spotkać lub się spotkały. Odpowiednie przyporządkowanie (np. a -A) zapisz pod treścią zadania w wyznaczonym miejscu: (6p)

a) Otton I	A) Fryderyk Barbarossa
b) Henryk II	B) Mieszko II
c) Sieciech	C) Mieszko I
d) Miećław	D) Władysław Herman
e) Bolesław Kędzierzawy	E) Konrad Mazowiecki
f) Herman von Salza	F) Bolesław Chrobry

Przyporządkowanie postaci:

- a) -.....
- b) -.....
- c) -.....
- d) -.....
- e) -.....
- f) -.....

3. Uzupełnij tekst: (10p)

Bolesław Krzywousty, chcąc uniknąć walk o władzę pomiędzy swymi synami uregulował sprawę sukcesji i ustanowił dwie zasady. Pierwsza, którą nazwano zasadą ....., mówiła, że jeden z członków rodu ma sprawować władzę nad pozostałymi, druga zaś, zwana zasadą....., głosiła, że zwierzchnictwo to będzie sprawować najstarszy przedstawiciel rodu. Ustawa sukcesyjna zaczęła obowiązywać w roku..... Bolesław Krzywousty podzielił kraj na kilka części. Dzielnica..... obejmowała Małopolskę, ziemię sieradzką i łęczycką, do seniora należało też zwierzchnictwo nad ..... Odrębne dzielnice zostały wyznaczone synom Bolesława. Władysław Wygnaniec otrzymał ....., Bolesław Kędzierzawy otrzymał ....., zaś Wielkopolskę otrzymał kolejny brat, czyli ..... Czwarty z braci, Henryk, miał otrzymać ziemię ..... Najmłodszy z braci, czyli ..... nie został uwzględniony w tym testamencie.

4. Rozpoznaj postaci, których charakterystyki podane są poniżej. Pod każdą charakterystyką napisz imię, nazwisko, przydomek (gdzie to możliwe) opisanej postaci: (6p)

a) Potężny możnowładca, pochodził ze Śląska, palatyn Bolesława Krzywoustego, w 1126 roku utracił to stanowisko, które odzyskał w 1138 roku, będąc wojewodą na dworze Władysława Wygnańca. W trakcie wojny z książętami juniorami naraził się władcy, został oślepiony i pozbawiony języka. Po klęsce Władysława odzyskał ziemie i stanowisko

.....

b) Księżna, żona Bolesława Krzywoustego, jako wdowa po nim opiekowała się dwoma najmłodszymi synami

.....

c) Jeden z synów Bolesława Krzywoustego, uczestnik wyprawy krzyżowej, walczył w Ziemi Świętej, zginął w wyprawie przeciw Prusom w 1166 roku

.....

d) Arcybiskup, w trakcie wojny Władysława Wygnańca z książętami juniorami stanął po stronie juniorów a księcia seniora obłożył klątwą

.....

e) Cesarz niemiecki, przyrodni brat żony Władysława Wygnańca, Agnieszki, w 1146 roku podjął wyprawę na Polskę

.....

f) Autor kroniki opisującej dzieje Polski od czasów starożytnych do początku XIII wieku, często wykorzystującej wątki legendarne czy fantastyczne, duchowny, beatyfikowany w XVIII wieku

.....

5. Dopasuj opisy zakonów do ich nazw (dopisz litery, np. a -A) (3p)

a) Zakon sprowadzony do Polski około 1162 roku przez możnowładcę krakowskiego Jaksę z Miechowa, zakonnicy nosili charakterystyczne płaszcze z podwójnym czerwonym krzyżem. Przestrzegali reguły św. Augustyna, w Polsce nazywano ich miechowitami

b) Zakon rycerski utworzony w Ziemi Świętej w trakcie III wyprawy krzyżowej, zakonnicy nosili charakterystyczne białe płaszcze z czarnymi krzyżami

c) Zakon rycerski powołany specjalnie do realizacji misji chrystianizacyjnej Prus

A) Zakon Szpitala Najświętszej Marii Panny Domu Niemieckiego

B) Zakon Rycerzy Chrystusowych (bracia dobrzyńscy)

C) Stróże św. Grobu Jerozolimskiego (bożogrobcy)

Dopasowanie:

a - .....

b - .....

c - .....

6. Na podstawie tekstu źródłowego i własnej wiedzy odpowiedz na pytania: (4p)

Zdzisław więc, arcybiskup świętego kościoła gnieźnieńskiego, zwołał synod należących do tej samej prowincji kościelnej biskupów swojej diecezji. Odziani w szaty pontyfikalne, w obecności księcia Kazimierza jednomyślnie obwieszczają i zgodnie uznają, że każdy, kto przemocą lub podstępem jakimkolwiek [...] zabierze zboże ubogiego [...] niech będzie wyklęty. Podobnie, kto pod osłoną jakiegokolwiek zarządzenia czworonożne zwierzę, własność ubogiego lub samego dziedzica, zajmie [...] niech będzie wyklęty, wyjąwszy wypadek, kiedy donoszą, że wrogowie zagrażają czyjejs dzielnicy. [...] I znowu, kto najedzie dobra zmarłego biskupa czy zagarnie [...] czy to będzie książę, czy jakakolwiek znakomita osoba [...] niech będzie wyklęty. Również taki, który obejmie biskupstwo ogołocone w ten sposób, bez całkowitego zwrotu zabranego mienia [...] niech podobnie uwikłany będzie w klątwę.

Za: *Kronika wielkopolska, Warszawa 1965, str. 162 - 163*

a) gdzie (podaj nazwę miejscowości) i kiedy (podaj rok) zostały nadane powyższe przywileje?

.....

b) podaj nazwę stanu społecznego, któremu ten przywilej został nadany

.....

c) na podstawie tekstu wyjaśnij, dlaczego książę Kazimierz otrzymał przydomek "Sprawiedliwy"

.....

.....

d) wyjaśnij, jakie korzyści polityczne dotyczące sprawowania władzy otrzymał Kazimierz Sprawiedliwy w zamian za nadanie tego przywileju

.....

.....

7. Rozstrzygnij, czy zdanie jest prawdziwe (obok zdania wpisz wówczas "P"), czy fałszywe (obok zdania wpisz wówczas "F"): (8p)

a) Na mocy porozumienia cesarza Fryderyka Barbarossy i Bolesława Kędzierzawego, zawartego w Krzyszkowie, Władysław Wygnaniec powrócił do kraju i odzyskał władzę .....

b) Synowie Władysława Wygnańca Bolesław Wysoki i Mieszko Płatonogi w 1163 roku zajęli Śląsk .....

c) Cesarz Fryderyk Barbarossa był bratankiem Agnieszki, żony Władysława Wygnańca .....

d) Córka Władysława Wygnańca i Agnieszki, Ryksa, poprzez małżeństwo z królem Alfonsem VII zasiadła na tronie Kastylii .....

e) Bolesław Kędzierzawy zasłynął z fundacji licznych kościołów i klasztorów, m.in. w Czerwińsku i w Tumie .....

f) Polityka Mieszka Starego jako seniora cieszyła się poparciem możnowładztwa i biskupa krakowskiego Gedka .....

g) Kazimierz Sprawiedliwy objął Kraków w 1177 roku po śmierci Mieszka Starego .....

h) Od czasów Kazimierza Sprawiedliwego patronem Krakowa został św. Florian .....

8. Na podstawie źródła i wiedzy własnej odpowiedz na pytania: (5p)

Jan Matejko, Śmierć Leszka Białego, . <http://www.pinakoteka.zascianek.pl/Matejko/Images/>

a) Podaj nazwę miejscowości, gdzie odbył się zjazd podczas którego zginął Leszek Biały

.....

b) Podaj datę tego wydarzenia

.....

c) Wymień jednego z dwóch książąt uczestniczących oprócz Leszka Białego w tym zjeździe

.....

d) Wyjaśnij, jakie polityczne skutki przyniosło to wydarzenie (wymień dwa różne)

.....

.....

.....

9. Uzupełnij informacje, dotyczące dwóch bitew, zawarte poniżej (wpisz w odpowiednie miejsca wybrane przez Ciebie oznaczenia literowe informacji): (6p)

MIEJSCE BITWY ---- MOZGAWA

DATA .....

WALCZĄCE STRONY .....

SKUTEK.....

MIEJSCE BITWY ---- LEGNICA

DATA .....

WALCZĄCE STRONY.....

SKUTEK.....

- a) Mieszko Stary i książęta śląscy
- b) 1241 rok
- c) śmierć księcia śląskiego i rozpad jego terytorium
- d) Mongołowie
- e) Leszek Biały i możnowładcy małopolscy
- f) 1195
- g) klęska idei senioratu
- h) Henryk Pobożny i rycerstwo polskie

10. Na podstawie ilustracji i własnej wiedzy odpowiedz na pytania: (4p)

Pomnik Albrechta Niedźwiedzia w Spandau Cytadeli, Niemcy

- a) Podaj nazwę marchii utworzonej w XII wieku przez władcę, którego przedstawia ilustracja
.....
- b) Wymień ziemie, związane z Polską, które zdobyła ta marchia w XIII wieku
.....
.....
- c) Podaj nazwę, jaką zaczęto określać zdobyte kosztem ziem polskich terytorium od połowy XIII wieku
.....

11. Na podstawie tekstu źródłowego i własnej wiedzy wykonaj polecenia: (5p)

Dokument księcia Konrada Mazowieckiego – 1230 r.

W imię świętej niepodzielnej Trójcy, Ja Konrad, z bożego miłosierdzia książę Mazowsza i Kujaw [...] podaję do wiadomości, że z uwagi na nagrodę niebieską i zbawienie duszy mojej oraz dla obrony wiernych, [...] nadałem [...] braciom Zakonu Niemieckiego całe terytorium chełmińskie niepodzielnie ze wszystkimi przynależnościami od tego miejsca, gdzie Drwęca opuszcza granicę Prus, wzdłuż rzeki aż do Wisły, a Wisłą aż do Ossy i biegiem Ossy aż do granic Prus, na wieczyste posiadanie z całym pożytkiem [...]. Owi zaś bracia przyrzekli też mnie i wszystkim moim dzieciom, że z całą wiernością wraz z nami walczyć będą każdego czasu stosownie do woli bożej i wedle swej możliwości przeciw wrogom Chrystusa i naszym, mianowicie przeciw wszystkim poganom.

Za: M. Sobańska - Bondaruk, S. B. Lenard *Wiek V - XV w źródłach*, PWN 2003, str. 170

a) opisz granice terytorium, nadanego przez księcia Konrada Mazowieckiego Krzyżakom (na podstawie tekstu):

.....
.....

b) wymień zobowiązania, jakie wystawca dokumentu nakłada na jego odbiorcę i wyjaśnij, w jakim celu książę Konrad Mazowiecki sprowadził Zakon Krzyżacki :

.....
.....
.....

12. Spośród podanych poniżej cech urbanistycznych wybierz te, które cechowały miasto lokowane na prawie magdeburskim (wypisz oznaczenia literowe wybranych cech): (2p)

- a) prostokątny rynek, często z ratuszem w jego centralnym miejscu
- b) występowanie podgrodzi, których mieszkańcy oprócz zajęć miejskich pracowali na roli
- c) nieregularna, chaotyczna zabudowa
- d) regularna siatka ulic, przecinających się pod kątem prostym
- e) brak rynku, jego funkcje spełniała główna ulica

Wybrane cechy:.....

13. Podaj nazwy pojęć zdefiniowanych poniżej. Wpisz każde pojęcie w wyznaczonym miejscu pod podaną definicją:(6p)

a) Całkowite lub częściowe zwolnienie dóbr możliwych z ciężarów nakładanych na mocy prawa książęcego

.....

b) Umowa, zawierana pomiędzy nowymi osadnikami a panem feudalnym, określająca obowiązki obu stron:

.....

c) Osoba zakładająca wieś, sprowadzająca osadników i umieszczająca ich w wyznaczonych przez pana miejscach:

.....

d) Zwolnienie ze świadczeń feudalnych w początkowym okresie zagospodarowania, mogło trwać od 2 do 24 lat:

.....

e) 1/10 część zbiorów, uiszczana na rzecz Kościoła

.....

f) Samorząd oraz sąd wiejski, mógł rozstrzygać spory między kmieciami:

.....

14. Na podstawie źródła i własnej wiedzy wykonaj polecenia:(6p)

O orłach i promieniach niebieskich zesłanych z nieba dla straży nad ciałem oraz o zrośnięciu jego członków

Lecz Bóg Wszechmogący, który w dziełach swoich zawsze jest godny chwały, a w świętych swoich uwielbiony, zesłał natychmiast ziemskie i niebieskie stworzenia, aby wskazały szczątki jego chwalebego męczennika i strzegły ich. W pobliżu bowiem ukazały się nadlatujące z czterech stron świata, wysłane przez Boga cztery orły, które krążąc wysoko nad miejscem męki nie pozwalały, aby sępy i inne krwiożercze ptaki zbliżały się do świętego ciała. Na tej pełnej czci straży trwały noc po dniu i dzień po nocy. Czy mam mówić o nocy, czy o dniu? Raczej powiedziałbym, że to dzień, a nie noc. Była to bowiem inna noc, o której napisano: A noc jak dzień się rozjaśni. Ile mianowicie rozrzuconych było części świętego ciała, tyle w poszczególnych miejscach rozbłysło niebiańskich świateł dziwnej jasności. Wydawało się, że samo niebo udzieliło ziemi swego blasku i chwały, ponieważ można było sądzić, że ziemia rozjaśniona jest jakby światłem gwiazd i jak gdyby promieniami słońca. Ośmieleni tym radosnym cudem i ożywieni gorliwą pobożnością niektórzy z ojców zapragnęli zebrać rozrzucone szczątki członków i krok za krokiem zbliżyli się do miejsca męki. Cud niewypowiedziany! Znaleźli ciało nienaruszone, zbroszone krwią, lecz bez żadnego śladu blizn, podjęli je, zabrali i namaszczone kosztownymi wonnościami złożyli w tymże kościele Św. Michała, obok wejścia do kościoła. I przez całe dziesięć lat, kiedy relikwie ciała św. Stanisława męczennika spoczywały pogrzebane w kościele Św. Michała, nie ustąpił z tego miejsca ustawiczny blask owych świateł.

Wincenty z Kielczy, Żywot św Stanisława

Za.: Średniowieczne żywoty i cuda patronów Polski, przeł. J. Pleziowa, oprac. M. Plezia, Warszawa 1987, s. 278-279.

a) wyjaśnij, o jakim cudzie, związanym ze św. Stanisławem, opowiada tekst źródłowy

.....

.....

.....

b) wyjaśnij dlaczego ta opowieść miała istotny wpływ na utrwalenie idei zjednoczenia ziem polskich w okresie rozbitcia dzielnicowego

.....

.....

.....

c) spośród wymienionych poniżej czynników wybierz te, które miały wpływ na proces jednoczenia ziem polskich w XIII wieku (wypisz w wyznaczonym miejscu oznaczenia literowe wybranych czynników):

- A) wzmacnianie świadomości przynależności do wspólnoty narodowej
- B) przyjmowanie obcych wzorców życia od kolonistów
- C) siła i samodzielność księstw dzielnicowych
- D) jedność organizacji Kościoła polskiego
- E) konieczność skutecznego przeciwstawienia się zagrożeniu zewnętrznemu

Wybrane czynniki to:

.....

15. Wykonaj polecenia: (8p)

- a) Do każdego z władców wymienionych poniżej dopasuj terytorium, gdzie sprawował on władzę (wpisz w wyznaczonym miejscu odpowiednie oznaczenie literowe):

Henryk Pobożny

terytorium.....

Przemysł II

terytorium.....

Wacław II

terytorium.....

- A) Pomorze Gdańskie, Wielkopolska
B) Pomorze Gdańskie, Wielkopolska, Małopolska, Kujawy, ziemia sieradzka i łęczycka
C) Śląsk, Wielkopolska, Małopolska

- b) wypisz tych spośród wymienionych powyżej władców, którzy zostali koronowani i podaj daty ich koronacji:

.....
.....

- c) podaj nazwę dynastii, z której wywodził się Wacław II

.....

- d) biorąc pod uwagę związki rodzinne wyjaśnij, na jakiej podstawie Wacław II wystąpił z pretensjami do tronu krakowskiego:

.....
.....

16. Podkreśl prawidłowe zakończenie każdego zdania: (6p)

- a) Pierwszymi miastami lokacyjnymi na ziemiach polskich były
Złotoryja i Lwówek Śląski / Kraków i Poznań.
- b) Najwięcej lokacji miejskich w XIII wieku przeprowadzono
w Małopolsce / na Śląsku.
- c) Funkcja wójta w miastach była
dziedziczna / wybierana przez ogół mieszkańców.
- d) Stanem, który w Polsce, jak i w całej łacińskiej Europie wyodrębnił się najwcześniej był stan
duchowny / szlachecki.
- e) Arcybiskup gnieźnieński Henryk Kietlicz był
przeciwnikiem reformy gregoriańskiej / zwolennikiem reformy gregoriańskiej.
- f) Pierwszym polskim hierarchą wybranym przez kapitułę katedralną był prawdopodobnie
biskup Jakub Świnka / biskup Wincenty Kadłubek.

17. Uzupełnij tekst, mówiący o reformach administracyjnych za panowania Wacława II: (8p)

a) Do tworzenia nowego aparatu administracyjnego Wacław II wykorzystał wzorce pochodzące z ..... Swe rządy w Polsce oparł na mianowanych przez siebie namiestnikach, czyli..... Byli oni bezpośrednio zależni od .....To on decydował o ich nominacji. Urzędnicy ci egzekwowali decyzje władcy w terenie. Mieli oni pełnię władzy w dziedzinach ..... i .....

b) Rozstrzygnij, czy te reformy administracji miały korzystny wpływ na wewnętrzną sytuację w Polsce ("tak" lub "nie"). Swoją odpowiedź uzasadnij jednym zdaniem:

.....
.....

18. Do tytułów zabytków polskiego piśmiennictwa dopasuj ich opisy:(3p)

a) Najstarszy zabytek polskiej prozy, zachowany w odpisie z połowy XIV wieku, powstał prawdopodobnie kilkadziesiąt lat wcześniej, zabytek odkryty u schyłku XIX wieku,

b) Najstarszy zwód prawa polskiego, spisany przez Krzyżaków, dotyczył ich poddanych,

c) Księga opisująca proces powstawania wielkiego majątku ziemskiego cystersów na Śląsku

- A) Księga elbląska
- B) Kazania świętokrzyskie
- C) Księga henrykowska

Dopasowanie:

- a).....
- b).....
- c).....

Brudnopis